

DODATEK SPECJALNY PRZYGOTOWANY WE WSPÓŁPRACY Z MINISTERSTWEM EDUKACJI I NAUKI

Edukacja włączająca

– Nauka, Rozwój, Przyszłość

PERSPEKTYWY | Ministerstwo Edukacji i Nauki przygotowuje nowe rozwiązania dla wszystkich uczniów

Tworzymy system nauczania dający szansę każdemu dziecku

ELŻBIETA NEROJ

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencja o Prawach Dziecka ONZ, Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych oraz ustawa Prawo oświatowe, gwarantują dzieciom prawo do włączenia społecznego oraz swobodnego wyrażania poglądów w sprawach dotyczących własnej edukacji oraz traktowania tych poglądów z należytą uwagą, stosownie do wieku oraz poziomu dojrzałości. To oznacza wzięcie na siebie przez świat dorosłych i tworzone przez nich instytucje wielkiej odpowiedzialności, jaką jest danie szansy każdemu dziecku na edukację, rozwój i stworzenie szans życiowych, z uwzględnieniem jego osobistych uzdolnień i możliwości.

W Polsce u coraz większej liczby dzieci i uczniów obserwujemy pilną potrzebę zapewnienia dodatkowego wsparcia w kształceniu lub specjalnej organizacji nauki, dostosowanej do możliwości dziecka. Ta sytuacja wymaga szybkich i szeroko zakrojonych działań, tak by każdy polski uczeń mógł korzystać z edukacji o wysokiej jakości. Dlatego w latach 2017–2021 Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło prace nad przygotowaniem kompleksowych rozwiązań mających na celu poprawę jakości edukacji włączającej rozumianej jako edukacja o wysokiej jakości dla wszystkich uczniów. Działania te były prowadzone w ramach zespołu ekspertów oraz projektu pn. „Wspieranie podnoszenia jakości edukacji włączającej w Polsce”, realizowanego w Programie Wspierania Reform Strukturalnych Komisji Europejskiej we współpracy z Europejską Agencją do Spraw Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej. Efektem tych prac było przygotowanie w 2021 r. propozycji założeń zmian

legislacyjnych oraz planu ich wprowadzania w życie. Opracowanie założeń było poprzedzone analizą istniejących barier i rekomendacjami oraz konsultacjami społecznymi.

Lepsze prawo

Resort edukacji rozpoczął prace nad projektem ustawy o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin, który został wpisany do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów w listopadzie 2021 r. Celem nowych przepisów jest poprawa dostępu do wczesniej pomocy dla rodzin już od okresu oczekiwania na narodziny lub adopcję dziecka oraz dzieci w wieku przed rozpoczęciem spełniania obowiązku szkolnego, a także podnoszenie jakości

uczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów i terapeutów pedagogicznych zarówno w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, jak i integracyjnych. Liczba etatów nauczycieli specjalistów będzie uzależniona od liczby dzieci lub uczniów w danym przedszkolu lub szkole. Zwiększone standardy będą obowiązywały od 1 września 2024 r. Docelowo, dzięki wprowadzonym zmianom, liczba zatrudnionych nauczycieli specjalistów ma się zwiększyć z obecnych ok. 21 tys. do 51 tys., czyli o 143%.

Kolejnym elementem wprowadzanych od 1 września tego roku zmian jest stworzenie nowego stanowiska w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych – pedagoga specjalnego. Będą oni wspierać pozostałych

i rodzin oraz wprowadzenie nowego modelu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i wsparcia rodzin (WWR). Dzięki zmianie sposobu oceny potrzeb dzieci i uczniów oraz planowania, udzielania i oceny efektywności udzielanego wsparcia (ocena funkcjonalna) oraz sposobu finansowania realizacji działań wspierających, możliwe będzie trafniejsze adresowanie środków na realizację potrzeb uczniów, także tych, którzy obecnie nie mieścili się w katalogu niepełnosprawności i zaburzeń możliwych do objęcia kształceniem specjalnym. Zostanie także uregulowana możliwość pełnienia przez szkoły i placówki specjalne nowej roli i zadań w zakresie wspierania przedszkoli i szkół ogólnodostępnych i integracyjnych polegająca na utworzeniu specjalistycznego centrum wspierającego edukację włączającą.

Ministerstwo Edukacji i Nauki wspólnie z Informatycznym Centrum Edukacji i Nauki pracuje także nad zapewnieniem ogólnopolskiej platformy wspierającej proces oceny funkcjonalnej i udzielanie wsparcia dla dzieci, uczniów, rodzin szkół i placówek. W specjalnie przygotowanym systemie informatycznym udostępnione będą m.in. narzędzia diagnostyczne do oceny rozwoju poznawczego, emocjonalno-społecznego i osobowościowego uczniów.

Działania wspierające przygotowanie oraz wdrażanie nowych rozwiązań (opracowywanie standardów, pilotaże, szkolenia) są realizowane we współpracy z uczelniami, przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, szkół i placówek oświatowych. Działania te finansowane są z budżetu państwa oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO WER. /©©

Autorka jest zastępcą Dyrektora Departamentu Wychowania i Edukacji Włączającej w MEiN

” U coraz większej liczby dzieci i uczniów obserwujemy pilną potrzebę zapewnienia dodatkowego wsparcia w procesie kształcenia

kształcenia uwzględniającego różne potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów na kolejnych etapach nauki. Konieczna jest również ściślejsza współpraca między resortami oraz związanymi z nimi sektorami na rzecz realizacji potrzeb dzieci, uczniów i rodzin oraz trafniejsze adresowanie środków na ich realizację. Projekt uwzględni postulaty związane z poprawą sytuacji dzieci i młodzieży doświadczających problemów psychicznych i objętych opieką psychiatryczną.

Jak zrealizować wszystkie te cele? Działania zostały podzielone na etapy. Pierwszy to zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej. Będzie to możliwe dzięki wprowadzeniu od 1 września 2022 r. standardów zatrudnienia na-

uczycieli prowadzących zajęcia w sposób uwzględniający różne potrzeby dzieci i uczniów. Będą też realizować specjalistyczne zajęcia bezpośrednio z uczniami, a także udzielać porad i konsultacji rodzicom uczniów.

Nowe rozwiązania

Rozwiązania, które zostaną zaproponowane w nowej ustawie o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin zostaną oparte na założeniach poddanych konsultacjom społecznym. Określone zostaną wtedy w prawie definicje kluczowych pojęć. Aby zapewnić współpracę między resortami oraz sektorami planuje się stworzenie krajowego systemu wsparcia dzieci, uczniów

ROZMOWA | Marzena Machątek, sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki

Edukacja wysokiej jakości dla wszystkich

Dlaczego Ministerstwo Edukacji i Nauki rozpoczęło prace nad nowymi rozwiązaniami w zakresie dodatkowego wsparcia w kształceniu?

Współczesna szkoła powinna odpowiadać na wyzwania, ale także i problemy dzisiejszego świata. Okazuje się, iż mimo spadającej liczby uczniów, co jest pochodną niżu demograficznego, co roku rośnie liczba dzieci, które wymagają wsparcia. Powodów tej sytuacji jest wiele i wynikają one zarówno z predyspozycji samego dziecka, jak i środowiska, w którym jest wychowywane.

Dzieci, które już dziś korzystają z różnych form pomocy w celu wyrównania szans i uniknięcia w przyszłości problemu wykluczenia, jest coraz więcej. W roku szkolnym 2021/2022 objętych wczesnym wspomaganiam zostało 66,4 tys. dzieci do 10. roku życia, co stanowi wzrost w ciągu 13 lat o ponad 500 proc. Dlatego właśnie współczesnej szkole potrzebne jest wsparcie, tak żeby uwzględniając potrzeby tych dzieci, mogła lepiej uczyć wszystkich, bez wyjątku. Potrzebne jest wsparcie dzieci, nauczycieli, ale także rodziców, ponieważ to oni są odpowiedzialni za wychowanie

” Choroba lub niepełnosprawność dziecka zmienia świat i funkcjonowanie całej rodziny, która potrzebuje wsparcia środowiska

swoich dzieci. Dlatego Ministerstwo Edukacji i Nauki podjęło współpracę z ekspertami, praktykami i specjalistami w wielu dziedzinach, tak by przygotować rozwiązania, które na te potrzeby odpowiedzą.

Jakie są główne kierunki podjętych prac w zakresie wsparcia małych dzieci i ich rodzin?

Problemy dziecka pojawiają się w różnych momentach życia, niekoniecznie z pierwszym dniem nauki w szkole. Często po

narodzeniu, a nawet w życiu prenatalnym. Dlatego kluczowe jest zapewnienie jak najwcześniejszej pomocy najmłodszym dzieciom, jeszcze przed rozpoczęciem obowiązku szkolnego. Ponieważ to rodzice stają nagle przed ogromnym wyzwaniem, muszą oni otrzymać należyte wsparcie na każdym etapie. Chodzi tutaj nawet o zapewnienie im dostępu do wczesnej pomocy już od momentu, kiedy dowiedzą się, że rozwój dziecka w okresie prenatalnym jest zagrożony.

W tym miejscu należy podkreślić, że to rodzina jest najważniejsza, bo zapewnia warunki do pełnego rozwoju dzieci, stąd decyzja o zwiększeniu wsparcia dla rodzin. Choroba lub niepełnosprawność dziecka zmienia świat i funkcjonowanie całej rodziny, która potrzebuje ogromnego wsparcia. Dlatego tak ważne jest wsparcie specjalisty, który przyjdzie do domu, doradzi, podpowie i uspokoi, ułatwi im odnalezienie się w tej sytuacji. Specjalista doradzi, w jaki sposób

zajmować się dzieckiem już od pierwszych dni życia, tak by nawet zabiegi pielęgnacyjne, kąpiele czy ubieranie dziecka stanowiły element rehabilitacji. Ważne jest także zapewnienie rodzicom dostępu do informacji o istniejących możliwościach wsparcia w edukacji, służbie zdrowia czy pomocy społecznej oraz wskazanie, do kogo mogą się zgłosić o pomoc i kto skoordynuje organizację wsparcia.

To właśnie dlatego planowana jest zmiana oceny potrzeb dzieci oraz uczniów i planowania na tej podstawie pomocy i wsparcia. Trafniej zdiagnozowane potrzeby pozwolą lepiej adresować środki finansowe na objęcie pomocą uczniów, którzy obecnie nie otrzymują orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

11 mld zł

Tyle w 2022 roku przekazywane jest z budżetu państwa na kształcenie uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Stanowi to około 20 proc. całej subwencji oświatowej przekazywanej na około 5 proc. uczniów

Na jakie wsparcie będzie mógł liczyć uczeń, jego rodzina i szkoła?

Świat dzieci to dom, rodzina i szkoła. Nauka w klasie, kontakty z rówieśnikami są nieodłącznym elementem procesu wychowawczego, dlatego równie ważne jest

wsparcie nauczycieli i grona pedagogicznego w procesie zapewnienia najwyższej jakości edukacji. Dla wszystkich dzieci. Bez wyjątku. To podejście wymaga od nauczycieli stosowania metod, które pozwalają tak zorganizować naukę w klasie, żeby wszyscy uczniowie mieli równe szanse na osiągnięcie sukcesu.

Poza możliwościami, jakie już są, czyli m. in. zajęć specjalistycznych czy dostosowanych metod nauczania, zapewnione będą nowe formy wsparcia, takie jak pomoc asystenta ucznia – pracownika niepedagogicznego szkoły, który będzie wspierał ucznia w codziennych sytuacjach w szkole, a także współpraca ze specjalistami ze Specjalistycznego Centrum Wspierającego Edukację Włączającą.

W tym miejscu należy podkreślić, że system edukacji zapewnia różne ścieżki kształcenia. Wszystkie szkoły są ważne. Rodzice nadal będą decydować, czy ich dziecko będzie chodziło do szkoły ogólnodostępnej, specjalnej czy integracyjnej.

Kiedy nowe rozwiązania będą dostępne dla dzieci, rodzin i szkół?

W tym roku zapewniliśmy środki finansowe na dodatkowe godziny wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla szkół. Od nowego roku szkolnego wprowadzamy standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów w przedszkolach i szkołach. Dzięki temu zwiększymy dostępność do pomocy zarówno dla uczniów, jak i rodziców i nauczycieli. Ponadto uruchomiliśmy bezpłatne studia podyplomowe i szkolenia dla nauczycieli, specjalistów i kadr zarządzających oświatą. Opracowane zostały założenia i standardy nowego modelu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i wsparcia rodziny oraz narzędzia diagnostyczne do oceny potrzeb uczniów. Trwa pilotaż specjalistycznych centrów wspierających edukację włączającą oraz asystenta ucznia. Niedługo rozpocznie się też pilotaż oceny funkcjonalnej w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Obecnie w ministerstwie trwają prace nad projektem ustawy o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin. Mamy nadzieję, że przed wakacjami projekt trafi do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych.

Dlaczego wyrównywanie szans na przyszłość jest tak ważne?

Każdemu dziecku trzeba stworzyć możliwość rozwijania własnych talentów, zapewnić naukę dostosowaną do własnego tempa, dać szansę na nawiązywanie relacji społecznych z rówieśnikami w miejscu zamieszkania i w szkole. Dlatego tak ważne jest wsparcie specjalistów, które dziecko otrzyma nie tylko w przedszkolu i w szkole, ale też zaraz po urodzeniu. To dla dziecka ogromna szansa, bo jego potrzeby będą lepiej rozpoznane, a tym samym trafniej

MAK. PRAŚ

- Tylko w 2022 r. przeznaczone zostanie 700 mln zł z budżetu państwa na dodatkowe wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, w tym 180 mln na dodatkowe zajęcia specjalistyczne i 520 mln zł na zatrudnienie specjalistów w przedszkolach i szkołach. Na przestrzeni kolejnych 10 lat będzie to kwota 25 mld zł.
- Uruchomiono cztery kierunki studiów podyplomowych finansowanych z budżetu MEiN dla 1100 nauczycieli za kwotę 7 mln zł.
- Dzięki wprowadzonym standardom zatrudniania nauczycieli liczba nauczycieli specjalistów w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych wzrośnie z 22 tys. do 51 tys. w 2024 r.
- Powstały także 23 specjalistyczne centra wspierające edukację włączającą.
- W nowej perspektywie finansowej UE na edukację włączającą zaplanowano środki w wysokości 0,5 mld zł.

28,5 tys. osób

planuje się rzeszkolić w zakresie edukacji
włączającej
za kwotę 52 mln zł

111,3 mln zł

Taką łączną kwotę wydano na działania pilotażowe
w zakresie edukacji włączającej

219 mln zł

To łączna wartość środków UE i budżetu
państwa przeznaczonych poza subwencją
oświatową na edukację włączającą

będzie dobierane dla niego wsparcie. To
na pewno zaprocentuje w dorosłym życiu.

Największym zmartwieniem wszystkich
rodziców dzieci z niepełnosprawnościami
jest to, co się z nimi stanie, gdy rodziców
zabraknie. Dlatego trzeba w miarę
możliwości nauczyć dziecko
funkcjonowania w takim miejscu, w
którym później będzie żyło. Nie można
wykluczać dziecka z jego grupy
rówieśniczej i lokalnej społeczności, a
wręcz przeciwnie, uruchamiać wszelkie
dostępne zasoby tego środowiska, np.
edukować rówieśników o potrzebie
wsparcia. Uczniowie mogą się uczyć od
siebie nawzajem.

Dzieci, które w jednej klasie uczą się z
kolegą z niepełnosprawnością, zaczynają
dostrzegać, że ludzie są różni, mają różne
potrzeby i ograniczenia. Uczą się
pomagania innym, ale też akceptowania
swoich ograniczeń, radzenia sobie z
porażkami, które są nieodłącznym
elementem procesu uczenia się. Dzięki
temu, że dzieci z niepełnosprawnościami są
w szkole ogólnodostępnej, taka szkoła jest
bardziej wyczułona na potrzeby wszystkich
uczniów.

Edukacja wysokiej jakości to nie tylko
wysokie wyniki nauczania, ale także
wrażliwość na drugiego człowieka. To
empatia i wsparcie oraz przygotowanie do
pełnienia ról zawodowych i społecznych. To
dostępna i przyjazna szkoła, a ta musi
otrzymać konkretną pomoc. Musimy
pamiętać, że osiągnięcie tego celu to jest
proces i jesteśmy naprawdę na dobrej
drodce, by ten cel osiągnąć.

/©©
Rozmawiała Joanna Cwiek

♦ W ramach działalności Specjalistycznego Centrum Wspierającego Edukację Włączającą w Powiecie Wołowskim wszyscy partnerzy, tj. Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym, Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Wołowie, Zespół Szkół Specjalnych w Lubiążu, zorganizowali kampanię społeczną **POKONAJ – POKOCHAJ AUTYZM**

- 68,7 proc. dzieci i uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, zgodnie z wyborem ich rodziców, uczęszcza do ogólnodostępnych przedszkoli i szkół. Co trzeci uczeń potrzebuje pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a 9 proc. dzieci i młodzieży boryka się z zaburzeniami, które wymagają pomocy psychiatry lub psychoterapeuty.
- W roku szkolnym 2021/2022 objętych wczesnym wspomaganiam zostało 66,4 tys. dzieci do 10. roku życia, co stanowi wzrost w ciągu 13 lat o ponad 500 proc.

NOWY MODEL POMOCY | Zwiększenie wsparcia w szkole, w rodzinie i środowisku lokalnym, lepsze finansowanie

Najlepsza odpowiedź na potrzeby edukacyjne uczniów

ZUZANNA DĄBROWSKA

Według oficjalnych definicji edukacja włączająca to kształcenie i wychowywanie dzieci oraz uczniów w grupie lub oddziale, placówce wychowania przedszkolnego lub szkole, z uwzględnieniem zróżnicowania potrzeb edukacyjnych i rozwojowych. Konieczne jest przy tym zapewnienie dostępu do specjalistycznego wsparcia, jeśli zachodzi taka potrzeba, umożliwiającego im rozwój, postępy w nauce, uczestnictwo w grupie i włączanie społeczne.

A co to oznacza w praktyce? – Edukacja włączająca daje szansę każdemu uczniowi na naukę najbliższej domu, w rodzimym środowisku społecznym – wyjaśnia prof. Agnieszka Olechowska, pedagog specjalny z Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. – Stwarza też możliwość planowania i organizacji procesu kształcenia traktującego różne zasoby uczniów nie jako trudność, ale jako wartość uwiadczającą się w grupie społecznej w postaci jej różnorodności. Potrzeby wszystkich uczniów, choć różne, traktuje się jako tak samo ważne.

Idea edukacji włączającej obecna była w teoriach pedagogicznych i społecznych w wielu krajach od lat. Np. w „Deklaracji z Salamanki” (UNESCO 1994) uznano, że szkoły ogólnodostępne są najbardziej skutecznym miejscem zwalczania dyskryminujących postaw, budowania społeczeństwa integracyjnego i edukacji dla wszystkich.

Wielkie potrzeby

Czy w polskich placówkach edukacyjnych udaje się zapewnić dzieciom harmonijny rozwój, za-

Liczba uczniów z orzeczeniami/opiniami vs ogólna liczba uczniów w latach 2006–2021

Źródło: Ministerstwo Edukacji i Nauki

♦ SCWEW Kraków we współpracy z Ośrodkiem Kultury – Nowa Huta opracował – dostępną dla każdej chętnej osoby – mobilną grę terenową pt. „Śladami niezwykłych ludzi”

pewniający szanse dla wszystkich? Według danych MEiN w roku szkolnym 2020/2021 różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej objętych było ponad 31 proc. dzieci i uczniów, a u 4,66 proc. stwierdzono potrzebę kształcenia specjalnego. Od wielu lat obserwuje się w tym zakresie tendencję wzrostową. Równolegle w roku szkolnym 2020/2021 około 63 proc. uczniów objętych kształceniem specjalnym uczyło się w szkołach ogólnodostępnych. Dla przedszkoli odsetek ten wynosił ponad 84 proc., co stanowiło łączny wskaźnik na poziomie 67,3 proc., który był wyższy o 11 punktów procentowych niż cztery lata wcześniej. To oznacza, że potrzeba stworzenia systemu edukacji włączającej o wysokiej jakości, dzięki któremu wszystkie dzieci, także z niepełnosprawnościami, mogą i mają prawo uczyć się w szkołach ogólnodostępnych, w pobliżu swojego miejsca zamieszkania, jest w Polsce bardzo duża. Chodzi bowiem nie tyle o to – jak pisze Katarzyna Szczepkowska w ekspertyzie Ośrodka Rozwoju Edukacji „Edukacja włączająca w szkole – szanse i wyzwania” (2019) – by uczeń gotowy był do nauki w szkole, ile by szkoła gotowa była na przyjęcie każdego ucznia.

A jakie korzyści mogą odnieść szkoły i całe zespoły klasowe dzięki edukacji włączającej? Zdaniem Marka Tarwackiego, dyrektora Szkoły Podstawowej im. Stanisława Moniuszki w Łąjskach, to przede wszystkim podniesienie jakości kształcenia wszystkich uczniów, zmiana postaw uczniów przebywających na co dzień z niepełnosprawnymi kolegami i koleżankami, usamodzielnienie i łatwiejszy start w dorosłe życie dzięki doświadczeniom zdobytym w szkole oraz zmniejszenie kosztów społecznych, gdyż – jak pokazują wyniki badań – dobrze zorganizowana edukacja włączająca zwiększa szanse młodych ludzi na funkcjonowanie na otwartym rynku pracy i niezależne życie.

Ale czy uczniowie, nauczyciele i rodzice dostrzegają te korzyści? – Moim zdaniem rodzice i uczniowie w pełni rozumieją, że wszyscy powinni mieć dostęp do jak najszerszej edukacji. Różnorodność to jakość nie do ocenienia. W pewnym sensie uczymy się również od samych siebie i niech to będą pozytywne zachowania. Uczniowie wiedzą, że każdy z nich ma swój potencjał i indywidualną możliwość rozwoju. Dobrze rozu-

miana edukacja dla wszystkich wzmacnia szkołę, budując społeczność włączającą – uważa dyrektor Tarwacki.

Jak podkreślają zarówno nauczyciele, jak i samorządowcy, edukacja włączająca to także wielka korzyść dla społeczności lokalnych. Szkoła, która buduje system włączania w proces kształcenia i wychowania wszystkich uczniów, szybko staje się także ośrodkiem oddziałującym pozytywnie na całe otoczenie, będąc wzorcem postaw i otwartości na potrzeby innych.

Dla pełnego zrozumienia istoty edukacji włączającej kluczowa jest kategoria „uczestnictwa”. Oznacza ona, że osoba ucząca się angażuje się w działania grupy, czerpie z nich satysfakcję i stara się dostarczać tej satysfakcji innym. By stało się to możliwe, uczący się powinien podjąć wysiłek zrozumienia zmian rzeczywistości; mieć poczucie wpływu na zmiany dokonujące się w jego życiu, by stać się odpowiedzialnym za swoje życie i za grupę lub grupę, w których funkcjonuje. Poziom uczestnictwa wynika z jednej strony z osobistych możliwości ucznia, a z drugiej – z nastawienia środowiska, w którym się uczy. Chodzi o to, by zamiast wskazywać, w jaki sposób uczeń ma dostosować się do normy, środowisko również potrafiło dostosować się do ucznia.

Jest oczywiste, że poprawa dostępności procesu uczenia się we wszystkich jego wymiarach: fizycznym, społecznym i pedagogicznym – powinna być celem i stałym elementem pracy przedszkoli, szkół i placówek systemu oświaty, które dążą do zapewnienia wszystkim uczniom wysokiej jakości kształcenia. Jak to osiągnąć?

Bariery dostępu

W różnych przepisach określono szereg instrumentów wsparcia, które w zdecydowanej większości skierowane są bezpośrednio do ucznia i często wymagają rozpoznania konkretnego rodzaju niepełnosprawności lub zaburzenia potwierdzonego formalnym dokumentem, np. opinią lub orzeczeniem. Obecnie jest to często przepustką do uruchomienia wsparcia ze strony szkoły.

W przepisach prawa nie zdefiniowano jednak pojęcia „edukacja włączająca”, nie wskazano także standardów, których realizacja ukierunkowana byłaby na zapew-

PROF. GRZEGORZ SZUMSKI
pedagog specjalny

DR RADOSŁAW PIOTROWICZ
pedagog specjalny

Czy edukacja włączająca jest korzystna dla uczniów? Liczne mity na temat zagrożeń, które niesie edukacja włączająca, nie znajdują potwierdzenia w wynikach badań naukowych. Badania osiągnięć szkolnych uczniów z niepełnosprawnościami jednoznacznie wskazują, że ich wiedza i umiejętności są większe, gdy uczą się w szkołach włączających niż w szkołach specjalnych. Co więcej, absolwenci szkół włączających lepiej radzą sobie w dorosłym życiu, są bardziej samodzielni i niezależni, a ich życie ma wyższą jakość. Na włączaniu nie tracą także uczniowie o typowym rozwoju, a często korzystają z niego. Pedagodzy specjaliści w zwykłych szkołach służą wszystkim uczniom. Co piąty uczeń bez niepełnosprawności w polskich klasach integracyjnych deklaruje, że lepiej uczy się od nauczyciela wspomagającego niż od nauczyciela przedmiotu!

WWR (wczesne wspomaganie rozwoju) to poznanie, zrozumienie potrzeb i możliwości każdego dziecka i jego rodziny. Stanowi spersonalizowane wsparcie informacyjne, diagnostyczne i terapeutyczne dziecka od urodzenia do rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego, jego rodziny i środowiska pozarodzinnego. To przekonanie o wiodącej roli rodziny, budowanie relacji z dzieckiem podczas codziennych, rutynowych czynności w domu i placówce. Obejmuje: rozwijanie lokalnej sieci wsparcia dziecka i rodziny w miejscu zamieszkania, monitorowanie rozwoju dziecka i adekwatne reagowanie na sygnały zaburzeń rozwojowych, zintegrowanie działań leczniczych, edukacyjnych i społecznych, spójność procesu diagnozy i wsparcia małego dziecka, zapewnienie jego ciągłości w edukacji przedszkolnej i szkolnej, włączenie społeczne dziecka.

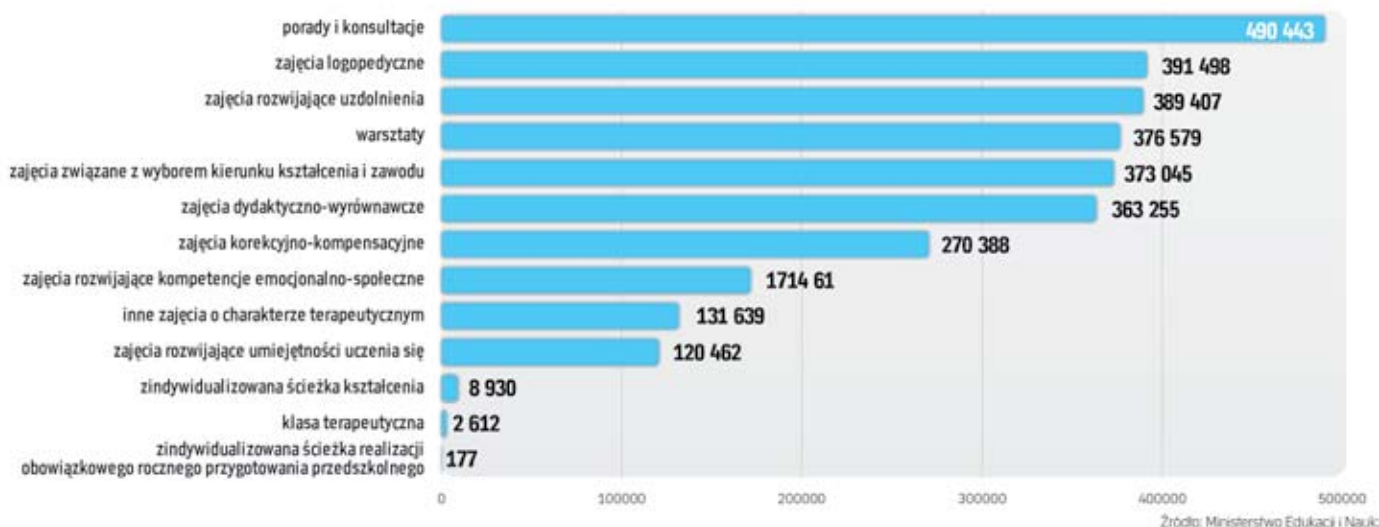

DR TOMASZ KNOPIK
psycholog

Kluczowym komponentem edukacji włączającej jest ocena funkcjonalna, której celem jest rozpoznanie zasobów każdego ucznia oraz trudności i barier rozwojowych, w tym środowiskowych. Ocena funkcjonalna wprost odpowiada na potrzeby uczniów zdolnych, gdyż umożliwia szczegółową i

kompleksową identyfikację ich ponadprzeciętnego potencjału poznawczego, czynników wspierających uzdolnienia, a także ich zainteresowań. Temu mają służyć opracowywane przez trzy ośrodki naukowe, tj. Instytut Badań Edukacyjnych, Uniwersytet SWPS i UKSW, baterie do pomiaru kompetencji uczniów w obszarach: poznawczym, emocjonalno-społecznym i osobowościowym. Narzędzia te trafią bezpłatnie do poradni psychologiczno-pedagogicznych w całej Polsce już we wrześniu. Tym samym podstawowy problem związany z edukacją uczniów zdolnych w Polsce, czyli nierozpoznanie ich (może to dotyczyć od 30 do nawet 50% uczniów zdolnych), dzięki wdrożeniu oceny funkcjonalnej, zostanie znacząco zredukowany.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkołach 2020/2021 (bez dorosłych)

nianie wysokiej jakości edukacji włączającej w codziennej praktyce przedszkoli, szkół i placówek oraz wskaźników służących monitorowaniu działań w tym obszarze. Pomimo istniejących ram legislacyjno-organizacyjnych pozwalających na realizację edukacji włączającej na każdym etapie kształcenia i prawa rodziców do wyboru ścieżki kształcenia swojego dziecka, nadal występują trudności w realizacji przepisów prawa w codziennej praktyce szkół.

Z czego wynikają? Bariery w zakresie dostępu do edukacji wysokiej jakości oraz rekomendacje dotyczące sposobu ich przezwyciężenia, formułowane są przez różne gremia, w toku m.in. prac komisji eksperckich, badań naukowych, kontroli prowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli oraz kuratorów oświaty i Biuro Rzecznika Praw Dziecka. Zgłaszane są także przez różne środowiska podczas konsultacji społecznych, debat oświatowych, kongresów osób z niepełnosprawnościami, konferencji, warsztatów oraz spotkań informacyjno-konsultacyjnych.

Jakie to bariery? Przede wszystkim dotyczą one postaw, ograniczeń architektonicznych i braków w zakresie wyposażenia, komunikacji i obiegu informacji, przygotowania kadr w zakresie stosowania metod nauczania, które sprawdzają się w klasie zróżnicowanej pod względem potrzeb uczniów. Bariery są też sposób przydzielania i wykorzystywania środków finansowych na realizację zadań oświatowych.

DR HAB. BEATA JACHIMCZAK
pedagog specjalny
UAM

PROF. MAŁGORZATA WALKIEWICZ-KRUTAK
pedagog specjalny, APS

PROF. ZENON GAJDZICA
pedagog specjalny
Uniwersytet Śląski

Edukacja włączająca to nowe doświadczenia, obowiązki, przed którymi stają nauczyciele. Realizacja tej idei wprowadza wiele zmian w rzeczywistości szkolnej, a także w kontekście kształcenia przyszłych (i obecnych) kadr. Dlatego istotne jest wprowadzenie do programów studiów nauczycielskich/pedagogicznych (również studiów podyplomowych kwalifikacyjnych i doskonalących) treści z zakresu edukacji włączającej. Aby podnieść kompetencje, nauczyciele mogą skorzystać z nieodpłatnych studiów z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju lub pracy z grupą zróżnicowaną. Dodatkowym wsparciem będzie wprowadzenie standardu zatrudnienia specjalistów w przedszkolach i szkołach. Również poza szkołą znajdują wsparcie w Specjalistycznych Centrach Wspierania Edukacji Włączającej.

W Nowym Modelu WWRiWR wsparcie małego dziecka i jego rodziny dokonuje się w oparciu o podejście skoncentrowane na rodzinie. Oznacza to, że zadaniem specjalistów WWR jest nie tylko wspomaganie rozwoju dziecka, ale również rozwijanie potencjału rodziny, bazując na jej mocnych stronach oraz uwzględniając jej priorytety w planowaniu wsparcia. Im wcześniej będzie zorganizowane wsparcie w ramach WWR, tym skuteczniejsze będą oddziaływania profilaktyczne, lecznicze, społeczne i edukacyjne podejmowane wobec dziecka, rodziny i środowiska pozarodzinnego. Jednym z zadań zespołów WWR jest również towarzyszenie dziecku i rodzinie w procesie przejścia ze wsparcia realizowanego w środowisku domowym do żłobka, przedszkola, szkoły, aby zapewnić w nich optymalne warunki dla rozwoju i włączenia społecznego.

Edukacja włączająca w obszarze wiedzy potocznej obudowana została wieloma mitami. Wiele z nich wynika z uotożsamiania jej jedynie z fizyczną obecnością uczniów z niepełnosprawnościami w szkołach ogólnodostępnych. Tymczasem edukacja włączająca to szansa dla wszystkich uczniów. Jej teoretyczne podstawy ukształtowane na uznaniu różnorodności jako wartości są podstawą praktyk w każdej dobrej szkole. Praktyki te realizowane są już w wielu polskich szkołach, ale ich rozpowszechnienie wymaga systemowego wspierania. Jednak warunkiem koniecznym rozwoju edukacji włączającej jest przeobrażenie się całej szkoły – zmiany kształcenia nauczycieli, zrewidowania systemu klasowo-lekcyjnego, odejścia od dydaktyki normatywnej w kierunku konstruktywistycznego kształcenia, a nade wszystko zmiany mentalnej nas wszystkich.

Co trzeba zmienić?

Zróznicowanie potrzeb dzieci i uczniów to wyzwanie w codziennej pracy nauczycieli. Wymaga m.in. dostosowania dydaktyki do potrzeb zróżnicowanych zespołów klasowych, zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczniom, a przede wszystkim zadbania o ich harmonijny rozwój. Służy temu projektowanie uniwersalne w edukacji. Początkowo, w latach 80., termin ten dotyczył tylko wprowadzania takich rozwiązań architektonicznych w miejscach publicznych czy mieszkaniach, które ułatwiałyby życie osobom z niepełnosprawnościami, zwłaszcza z powodu problemów z poruszaniem się. Obecnie, w znaczeniu rozszerzonym, „projektowanie uniwersalne” dotyczy takiego przygotowania pomocy, programów nauczania i zajęć edukacyjnych, by każdy uczeń mógł się nimi posługiwać lub z nich korzystać bez konieczności ich specjalnego przystosowywania. Zdaniem prof. Agnieszki Olechowskiej „w kontekście szkoły uniwersalne projektowanie realizuje się na kilku płaszczyznach: materialnej (architektura, meble, przybory, materiały edukacyjne itp.) i niematerialnej (kultura szkoły, dydaktyka i metodyka pracy, relacje społeczne). Mówiąc o klasie, myślimy natomiast o każdym uczniu, o Danusi, Ani, Jurku czy Nataszy, którzy uczestniczą w procesie kształcenia stwarzającym im optymalne wa-

runki do rozwoju, dającym radość i satysfakcję”.

Projektowanie uniwersalne nie wyklucza adaptacji, gdy jest to konieczne. Jeśli potrzeby ucznia tego wymagają, wprowadza się racjonalne dostosowania, polegające np. na zapewnieniu możliwości korzystania z czytnika brajlowskiego dla osób niewidomych, urządzeń wspomagających słyszenie (np. pętli indukcyjnych), dostosowanych materiałów edukacyjnych (np. w tekście łatwym do czytania i rozumienia). Więcej informacji o tych narzędziach można znaleźć na specjalnie przygotowanej stronie internetowej „Zintegrowana Platforma Edukacyjna MEiN”: <https://zpe.gov.pl/a/wprowadzenie/DLSANwuVZ>.

Czy polscy nauczyciele chętnie posługują się nowymi instrumentami? – Nauczyciele są wspaniałymi osobami, które nieustannie się uczą – podkreśla prof. Olechowska. – Zarówno w czasie studiów wyższych, jak i w czasie studiów podyplomowych, kursów, w czasie konferencji czy webinarów. Wielu nauczycieli rozwija swoje umiejętności samodzielnie, a bardzo wielu z nich już od lat stosuje w pracy z uczniami zasady uniwersalnego projektowania w edukacji, mimo że tego tak nie nazywa. Warto także pamiętać, że uniwersalne projektowanie jest wynikiem przyjęcia określonej filozofii edukacji i postawy wobec drugiego człowieka. Jeśli uznamy, że każdy człowiek ma prawo do kształcenia się na miarę

jego możliwości, to uniwersalne projektowanie staje się naturalnym sposobem pracy.

Zyskują na tym także uczniowie o wysokich uzdolnieniach. – Edukacja włączająca umożliwi elastyczne metody pracy, które dają szansę na uczenie się według indywidualnego tempa, nie tracąc jednocześnie kontaktu i możliwości współpracy z klasą – wyjaśnia psycholog, dr Tomasz Knopik. – Są to np. problemy wielopoziomowe, których konstrukcja pozwala na samodzielny wybór stopnia trudności i intensywności działań. Ponadto edukacja włączająca nastawiona na rozwijanie zasobów transferowalnych jest w stanie wyposażyć uczniów zdolnych w inteligencję praktyczną, której często im brakuje, gdy chcą wdrożyć swój pomysł lub zmierzyć się z problemem typowo życiowym, a nie tylko teoretycznym.

Na tym nie koniec: budowanie w szkole edukacji włączającej dotyczy także sposobu pracy specjalistów zatrudnionych zarówno w szkołach, jak i placówkach specjalistycznych takie jak poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Rola specjalistów polega na współpracy z nauczycielami w udzielaniu wsparcia skierowanego nie tylko do uczniów, ale też ukierunkowanego na likwidowanie barier utrudniających uczenie się w środowisku uczenia się (klasie, szkole) i wykorzystywania istniejących w tym środowisku zasobów (rodziny, grupy rówieśniczej, społeczności lokalnej), by wspierać uczest-

WITOLDO GEBIEKA

PROF. KAZIMIERA KRAKOWIAK
pedagog specjalny, logopeda

Idea kształcenia w jednej szkole wszystkich uczniów żyjących w społeczności lokalnej jest osiągnięciem solidarnościowej myśli pedagogicznej. Staje się realna dzięki wiedzy naukowej umożliwiającej wczesne wykrywanie zagrożeń dla rozwoju dzieci, terapii, korzystania z urządzeń technicznych i wczesnego wspomaganie rozwoju. Czynnikiem przemian jest też prawo rodziców do wyboru drogi edukacji swoich dzieci.

Refleksja nad jakością edukacji włączającej powinna dotyczyć korzyści jej uczestników i całej wspólnoty. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi otrzymują wsparcie i dobre wzory, zachowując więź z rodzinami. Może się wydawać, że uczniowie „zdolni” ponoszą straty, bo obecność „słabszych” powoduje obniżenie wymagań szkoły. Jest to myślenie upraszczające. Wsparcie powinno odpowiadać uzdolnieniom indywidualnym, także wybitnym.

Szkoła włączająca umożliwi nie tylko przyswajanie kanonu wiedzy ustalonego w programie. Daje też pełny dostęp do rzeczywistości ludzkiego życia, ucząc sztuki komunikowania się, wzajemnego rozumienia, empatii, współpracy oraz wspierania się w pokonywaniu trudności i radzenie sobie z przeciwnościami losu. Tworzy warunki uczenia się solidarności i budowania społeczeństwa włączającego. Celem edukacji jest przygotowanie wszystkich uczniów do uczestnictwa w życiu społeczeństwa obywatelskiego, w którym każdy z nich będzie mógł znaleźć bezpieczne, sprzyjające dalszemu rozwojowi miejsce, podjąć samodzielną aktywność życiową, zawodową i twórczą.

← SCWEW Łódź.

Konsultacje mające na celu podniesienie kompetencji kadry Przedszkola Miejskiego nr 141 w Łodzi, dotyczące zastosowania specjalistycznego sprzętu do integracji sensorycznej i rozwoju motorycznego dzieci

nictwo i osiągnięcia każdego ucznia. Wymaga to współdziałania z rodzicami, jak i przemodelowania organizacji i finansowania wsparcia udzielanego nie tylko w formie dodatkowych zajęć, ale również podczas zajęć edukacyjnych. Odpowiadają za ten aspekt zarówno dyrektorzy, kadra pedagogiczna, jak i organy prowadzące przedszkola, szkoły i placówki oraz administracja rządowa.

Od 1 września br. będą obowiązywać standardy zatrudniania nauczycieli specjalistów. Po zmianach w ustawie o systemie oświaty wprowadzona zostanie minimalna łączna liczba nauczycieli

pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów oraz terapeutów pedagogicznych, która będzie musiała być zapewniona w publicznych i niepublicznych:

- przedszkolach niebędących przedszkolami specjalnymi,
- szkołach podstawowych, liceach ogólnokształcących, technikach oraz branżowych szkołach I stopnia, które nie są szkołami specjalnymi,
- szkołach artystycznych realizujących kształcenie ogólne,
- zespołach, w skład których wchodzi wymienione wyżej przedszkola lub szkoły.

W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych tworzy się, obok tzw. nauczyciela wspomagającego, nowe stanowisko pedagoga specjalnego. Do zadań pedagoga specjalnego będzie należeć m.in. doradztwo dla nauczycieli przedmiotu w zakresie doboru metod nauczania oraz sposobu wspierania procesu uczenia się uczniów z różnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wsparcie potrzebne od zaraz

Pomoc dla uczniów ze specjalnymi potrzebami nie dotyczy tylko

szkoły. Dlatego MEiN prowadzi obecnie dwa nowe przedsięwzięcia, przygotowujące szkoły i placówki specjalne do pełnienia nowych ról. Chodzi o powołanie do życia specjalistycznych centrów wsparcia edukacji włączającej oraz wdrożeniowo-pilotażowy projekt współpracy międzysektorowej, opracowany przez Uniwersytet Śląski i cztery inne uczelnie.

– Edukacja włączająca, czyli edukacja grup różnicowanych, jest faktem – mówi dr hab., prof. UAM Beata Jachimczak z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Grupy klasowe mają bardzo zróżnicowane potrzeby edukacyjne i rozwojowe. Zarówno badania naukowe, jak i praktyka edukacyjna pokazują, że cały czas mamy jeszcze problem z takim organizowaniem pracy szkoły, w którym będzie można dostrzec potrzeby każdego ucznia i projektować uniwersalnie kształcenie i proces wychowania. Potrzebna jest więc sieć wsparcia. Dlatego powoływane są specjalistyczne centra wspierające edukację włączającą i budowana międzysektorowa sieć wsparcia między różnymi placówkami działającymi na rzecz dziecka, ucznia i jego rodziny.

Profesor Jachimczak podkreśla, że zgodnie z planami w sieci wsparcia znajdują się poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem uczniów, instytucje pomocy społecznej, instytucje medyczne, punkty interwencji kryzysowej, centra usług społecznych – wszystko co w powiecie czy gminie funkcjonuje w zakresie wsparcia dzieci i rodzin.

Obecnie w programie pilotażowym są 23 specjalistyczne centra w kraju. W planach jest powołanie przynajmniej jednego centrum w każdym powiecie. – Będą też takie powiaty, które będą chciały mieć więcej takich ośrodków – zapewnia prof. Jachimczak. – Bo mają one działać jak najbliższe miejsca zamieszkania dziecka i wspomagać szkoły w zakresie pracy z grupą zróżnicowaną, które jeszcze takiego wsparcia potrzebują. Dodatkowo będą też bazą do budowania wsparcia międzysektorowego.

Czemu służy ten rodzaj wsparcia? To proces długofalowy, budowany od podstaw w gminach i powiatach, by – jak wyjaśnia prof. Jachimczak – „przyjrzeć się zasobom różnych obszarów samorządu w wymiarze społecznym, medycznym, edukacyjnym. Wszystko po to, aby można było we właściwy sposób projektować ścieżkę

MARZENNA CZARNOCKA
logopeda, dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grodzisku Mazowieckim

IWONA CHRZANOWSKA
pedagog specjalny
UAM

GRZEGORZ POCHOPIŃ
finansista,
ekspert
Ministerstwa Edukacji i Nauki

Warunkiem wysokiej jakości edukacji jest rozpoznanie i zrozumienie indywidualnych potrzeb oraz uwarunkowań środowiska, w którym wychowuje i uczy się dziecko. Wielowymiarowa ocena funkcjonalna prowadzona w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, z udziałem uczniów, rodziców i nauczycieli, umożliwi gromadzenie niezbędnych informacji, tak by warunki dla rozwoju i uczenia się uwzględniały indywidualny kontekst i umożliwiały interwencje optymalizujące zakres i jakość udzielanego wsparcia. Działania poradni to fundament decyzji o tym, jak niwelować bariery w środowisku i wykorzystać jego potencjał, aby rozwijać zasoby dziecka, rodziny i szkoły, integrując działania osób i instytucji na rzecz faktycznej realizacji prawa każdej osoby do rozwoju i do samodzielnego, satysfakcjonującego życia.

Zróżnicowanie potrzeb i możliwości uczniów nie jest niczym nowym, zawsze było, jest i będzie w szkole obecne. Edukacja włączająca poświęca temu zagadnieniu dużo uwagi, poszukując sposobów na to, jak wesprzeć nauczycieli, by jak najlepiej na nie odpowiedzieli. Jednym z rozwiązań mogłaby być zmiana standardów kształcenia nauczycieli i wprowadzenie do programów studiów treści dotyczących wiedzy i kształtowania umiejętności w zakresie diagnozy funkcjonalnej, rozpoznawania i reagowania na specjalne potrzeby edukacyjne, w tym wynikające np. z niepełnosprawności czy uzdolnień, skutecznego wsparcia każdego ucznia, projektowania uniwersalnego. Największe potrzeby w tym zakresie dotyczą tzw. nauczycieli przedmiotowych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Obecnie środki z budżetu państwa na finansowanie dodatkowych zadań wobec dzieci z niepełnosprawnościami są przekazywane samorządom praktycznie w tej samej wysokości, zależnej jedynie od rodzaju niepełnosprawności. Nie ma znaczenia, czy dziecko wymaga dużego wsparcia, czy też zadania mogą być realizowane w mniejszym wymiarze. Żadne z dzieci nie ma też gwarancji, że naliczane kwoty przeniosą się na sfinansowanie jego potrzeb. Nowe rozwiązania powiążą finansowanie z dodatkowymi zadaniami wobec uczniów. Więcej zadań to wyższa kwota z budżetu państwa. Mniej zadań to kwota niższa. Dzięki temu każde dziecko będzie mieć gwarancję finansowania swoich potrzeb. Samorządy natomiast będą mieć pewność, że subwencja oświatowa pokryje koszty określonego w ocenie funkcjonalnej wsparcia.

▲ SCWEW w Brzegu Dolnym. Szkolenia podnoszące kompetencje kadry pedagogicznej

wsparcia dla całej rodziny i koordynować wsparcie między różnymi instytucjami”. Tym innowacyjno-wdrożeniowym projektem objętych będzie 48 powiatów.

Nowy model finansowania

Wsparcie dla procesu budowania edukacji włączającej zapewniają środki z programu operacyjnego Funduszy Europejskich Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER). Oprócz programu pilotażowego specjalistycznych centrów wspierania edukacji włączającej ze środków tych finansowane są m.in. prace nad modelowym zestawem narzędzi diagnostycznych TROS-KA z obszaru emocjonalno-społecznego czy szkolenia dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli, szkół i przedszkoli, kuratorów oświaty oraz jednostek samorządu terytorialnego.

W MEiN trwają też prace nad nowym systemem finansowania

realizacji potrzeb edukacyjnych. W obecnym systemie – niezależnie od specyfiki potrzeb ucznia z danym rodzajem niepełnosprawności – subwencja, która otrzymują samorzady, jest uśredniona. – Można podać przykład dwóch uczniów z zespołem Aspergera – mówi Grzegorz Pochopień, finansista i ekspert Ministerstwa Edukacji i Nauki. – Stawka dla nich przeznaczona jest taka sama, ale przecież jeden z nich może potrzebować większego wsparcia, którego koszty mogą przewyższać obecną subwencję, a drugi – mniejszego lub o innym charakterze. Pieniądże idą teraz do samorządów w ogólnej puli i rodzic nie ma gwarancji, że te środki przełożą się na wystarczające działania wobec jego dziecka. Proponujemy więc inne spojrzenie. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, we współpracy ze szkołą, precyzyjnie określi w procesie oceny funkcjonalnej potrzeby rozwojowe i edukacyjne dziecka, uwzględniając występowanie określonych problemów zdrowotnych czy niepełno-

sprawności (jeśli występują), ale przede wszystkim to, jakie trudności w uczeniu się i codziennym funkcjonowaniu w szkole ma uczeń. Dzięki temu będzie można sprecyzować działania, jakich potrzebuje konkretne dziecko. A to łatwo będzie przełożyć na godziny pracy nauczyciela. Wyniki oceny funkcjonalnej będą podstawą do przydzielania odpowiednich środków na realizację potrzeb ucznia, które mogą wynikać także z innych przyczyn niż niepełnosprawność.

Jak podkreśla ekspert, w nowym modelu zawierającym wyniki oceny funkcjonalnej dziecka, pieniądze z subwencji przeznaczane są na godziny pracy nauczyciela, poświęcone realizacji potrzeb konkretnych uczniów i klas, w jakich funkcjonują. Grzegorz Pochopień zaznacza, że finansowanie w nowym modelu będzie się odnosiło do rzeczywistych potrzeb ucznia i szkoły, do której uczęszcza. A uczeń otrzyma dzięki temu gwarancję odpowiedniego wsparcia. /©

DR TOMASZ ROWIŃSKI
psycholog

Z perspektywy zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży edukacja włączająca stanowi kluczowy element procesu zdrowienia niepełnoletnich. Ma ona kluczową rolę w trzech obszarach:

- profilaktyka zdrowia psychicznego, w tym profilaktyka drugo- i trzeciorzędowa
- środowisko szkolne jako zasób lokalny danej rodziny i jej dziecka w procesie zdrowienia
- destygmatyzacja problemów psychicznych.

Ministerstwo Edukacji i Nauki wypracowało kompleksowy model edukacji dla wszystkich, który zakłada międzysektorową koordynację działań, w tym z poradniami psychiatrycznymi dla dzieci i młodzieży. Założenia teoretyczne oraz rozwiązania prawne zostały przygotowane przez specjalistów z różnych dziedzin we współpracy z agencjami Komisji Europejskiej. Kluczowe jest zapewnienie dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi dobrego startu i miejsca rozwojowego w regularnej, publicznej szkole. Badania naukowe i praktyka wskazują, że inkluzywne oraz środowiskowe podejście do potrzeb dzieci – w przeciwieństwie do ekskluzywnego i azylowego – jest najbardziej efektywne na wielu poziomach.

Dodatek specjalny do „Rzeczpospolitej”

współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz budżetu państwa.

Redakcja: Zuzanna Dąbrowska, Współpraca: Karol Ikonowicz, Projekt okładki: Konrad Siuda (zdjęcie na okładce: SCWEW w Brzegu Dolnym Prowadzenie modelowych zajęć na terenie przedszkoli i szkół ogólnodostępnych), Opracowanie graficzne: Beata Czajka

EDUKACJA w zasięgu ręki

Dodatek specjalny do „Rzeczpospolitej” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz budżetu państwa

Więcej o edukacji
włączającej:

www.edukacjawzasieguarki.pl

